

IGRE NE SMIJU BITI SAME SEBI SVRHA, KULTURNI DUBROVNIK MORA DISATI PUNIM PLUĆIMA I NAKON LJETA

Intervju: Tomislav Fačini

Igre nisu mjesto eksperimenta... To je jedna gospođa od sedamdesetak godina. A mladom je neće učiniti puder, nego svježa krv, ali iste krvne grupe, ističe pomoćnik za glazbeni program Dubrovačkih ljetnih igara

BRUNO LUCIĆ
 spektar@slobodnadalmacija.hr

T

oliko puta je dirigirao u Dubrovniku da se gotovo više i ne može govoriti o "gostujućem" dirigentu. Od listopada 2017., intendantica Dubrovačkih ljetnih igara **Dora Ruždjak Podolski** odlučila ga pozvati u svoju tim i od tada je još češće u Dubrovniku. Riječ je o novom pomoćniku za glazbeni program - maestru Tomislavu Fačiniju.

•• Kako ste reagirali kad vas je Dora Ruždjak Podolski pozvala u svoj tim i kako ste se snašli? Jeste li uopće zaživjeli kao tim?

- Isprva sam bio odbio poziv zbog prezaplenosti, no kad mi je obećala djelotvoran i brz rad, a i priliku da - budući sam na neki način vezan sa Dubrovačkim simfonijskim orkestrom - doprinesem poboljšanju razine kulturnog života u jednom širem kontekstu, ipak sam zagrizao. Nije mi žao, jer se radi o vrlo skladnom (da ne ureknem) zajedničkom radu, a i širi kontekst je zapravo puno širi nego se isprva činilo; upravo sada ima dosta sposobnih i agilnih ljudi koji su u prilično učiniti pomake, a i svi znamo da postoji značajan krug ljudi koji su Dubrovniku i Hrvatskoj skloni, a i mogućni, no za njihovo aktivno uključivanje u našu scenu trebaju čisti računi i čista vizija onoga što želimo postići. Biti dio takve priče, znači utrošiti životnu energiju u pravu stvar.

Posebna težina Igara

•• Glazbeni program ispunjavaju strani umjetnici, a sluša je pretežito strana publika. Kao pomoćnik glazbenog programa morate imati i dobre međunarodne veze. Kako stojite s tim poznavstvima?

- Glazbeni program ispunjavaju domaći i strani umjetnici. Dubrovačke ljetne igre su neminovno raskrižje putova hrvatske i međunarodne scene. Na taj način se ispunjava osnovna svrha festivala - svečanost vrednovanja samog sebe i prebivanja u žarištu svjet-

skog kulturnog i kreativnog momenta. Moja osnovna profesija nužno je orijentirana na poslove istovjetne onima koje radim za Igre; mreža poznanstava, uvid u aktualnu scenu, kriteriji, poznavanje tržišta i njegovih zakona... Ove sam godine (uz Igre!) kreirao pet sezona ili festivala koje uključuju iste elemente. Naravno, Dubrovačke ljetne igre imaju tu posebnu težinu i to je dobro, osimda ne i jednostavno za opslužiti, da unatoč znatnom osiromašenju budžeta, zahtjevi naše sredine ostaju dobra apetita, baš kao da i dalje živimo u zlatnim festivalskim godinama. Dok je želja živa, možda ima nade za restauracijom slavni vrhunaca Ljetnih igara.

•• Kojim načelom ste se vodili oblikujući glazbeni program 69. festivalske sezone? Kazali ste kako želite pojačati značaj Dubrovačkom simfonijskom orkestru?

- Kao i kod većine hrvatskih festivala, kod kojih je utemeljenje bilo dio šireg kulturno-političkog programa, sam festival, bez jačanja lokalne scene, ostaje nedorečen i sam sebi svrha. Utemeljenje i razvoj festivala, orkestrata, glazbene scene, škola, druga - sve je to dio kvalitetnog mozaika. Kad završi ljetna vreva, treba živjeti i dalje, pa i tek onda punim plućima. Unatoč turističkoj monokulturi, Dubrovački simfonijski orkestar je, s obzirom na veličinu i broj stanovnika Dubrovnika, rijedak cvijet koji svjedoči o pravom građanskom mentalitetu Dubrovnika. U plimama i oseka neravnopravnog razvoja festivala i njegovih sestrica, Orkestar je ostao u nedorečenom položaju.

Zadnjih godina smo svjedoci ponovnog uzdizanja ansambla: orkestar se pomlađuje, svira se puno, ali često i vrlo dobro, surađuje se s umjetnicima svjetskog ugleda, posluje se bez trzavica - šteta bi bilo ne iskoristiti takvu konstelaciju kako bi se orkestar podigao - a tu ima još posla - do razine pouzdanog partnera, pa i rezidencijalnog ansambla hrvatskog festivala najviše kategorije. Tu, uz jasnu viziju, treba i malo odvažnosti, a i povjerenja, a računica je jednostavna - kad već imaš orkestar, kao i bilo koji instrument zapravo, gubitak je u njega ne ulagati i ne svirati ga. A uložiti nisu tako veliki! Nešto glazbenika, odriješene ruke

da se pametno osigura stabilna kvaliteta, i da, koncertna dvorana...

•• Glazbeni program bio je prethodnih godina u znaku razdoblja, a ravnateljica Igar Ivana Medo Bogdanović iskazala je želju za velikim imenima. Što preferirate i mogu li se te dvije komponente izmiriti? Koja bi ovosezonska glazbena imena osobno izdvojili?

- Postoje festivali koji su vezani i specijalizirani za određena razdoblja. Dubrovačke ljetne igre, mislim, nisu jedan od tih: crvena nit Festivala jest odraz samog Grada u napetoj površini kreativne sadašnjosti: posebnost, kvaliteta, bezvremenost. Velika imena samo su kolokvijalan izraz za stvarnu veličinu umjetničke misli koju Hrvatska ostvaruje i proživljava na DLJI.

Iskorak u svijet

•• Jeste li osmislili glazbeni program za Svečano otvaranje, koliku će ulogu imati glazba?

- Sadržaj otvaranja je izlučak timskog rada kao i sve ostalo na ovogodišnjem programu, i Gesamtwerk (ako i ne nužno „Kunst“) svega što čini Igre. Zamisao je intenzivno prožimanje drame, glazbe u plesa - uz kontekstualizaciju vječno promjenjivih odnosa prema položaju umjetnosti i kulture u našim životima. Nadamo se donijeti prvenstveno nešto što će razveseliti prisutne i poslati dobre vibracije za nadolazeća zbivanja.

•• Kolika je konstrukcija orgulja Camerona Carpentera koji će nastupati tijekom ceremonije zatvaranja festivala ispred crkve sv. Vlaha?

- Evo što o tome kaže sam Cameron: "Moja je vizija zadržati najbolje od klasičnih orgulja-emocionalna veličajnost, zvučni raspon, koloristička dramaturgija, ali, osloboditi ih od nepokretnosti, rastavnih dijelova, cijene i institucionaliziranosti. Želim upariti klasične katedralne orgulje s njihovom suprotnošću, kino orguljama, u jednom instrumentu. Bit će ponekad eteričan i bujno neritmičan, a ponekad ritmički jasan i intenzivniji od bilo kojih orgulja na svijetu."

•• Zašto na 69. Igrama festivalska publika neće gledati reprizu opere "Orlando", premijerno izvedene lani?

- Orlando je, konceptualno, sjajan naslov za Igre, zapravo, postoji cijeli niz opera na tu temu, pa i jako dobrih, ne bi bilo ludo napraviti jedan dugogodišnji koncept izvedbe svih Orlanda. Konkretan problem ove produkcije, kako je i obrazložila intendantica, jest njezina cijena, ali i scenska neprilagodljivost, koja je uzrokovala brojne akustičke manjkavosti. Svakako, Orlando je uključivao sjajne glazbenike, neke od kojih ćemo slušati i ove godine, a neke sljedećih.

•• Intendantica i pomoćnik za dramski program Saša Božić krenuli su u smjeru koprodukcija. Jeste li razmišljali taj model primijeniti i na opere?

- Da. Samo, često se puta koprodukcijama predstavljaju tuđe premijere ponovljene

KAO I KOD VEĆINE FESTIVALA ČIJE JE UTEMELJENJE BILO DIO ŠIREG KULTURNO-POLITIČKOG PROGRAMA, SAM FESTIVAL, BEZ JAČANJA LOKALNE SCENE, OSTAJE SAM SEBI SVRHA. A TREBA ŽIVJETI I KAD ZAVRŠI LJETNA VREVA

Što kažem na zamjerke da u glazbeni program nije uključen neki veliki orkestar? Zagrebačka filharmonija, Dubrovački simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar HRT-a... Ja sam temeljito proučio povijest Ljetnih igara, pogotovo u godinama na koje ti koji "zamjeraju" aspiriraju. Ali, proučio sam i ekonomske i političke uvjete, kao i budžete. Koliko para, toliko orkestar!

s domaćim izvođačima. Ono što je zapravo interesantno jest domaće premijere koje će iz Dubrovnika krenuti u svijet i potvrditi značaj Dubrovačkih ljetnih igara na međunarodnoj sceni.

•• Zamjeraju vam što u glazbenom programu nije uključen neki veliki orkestar?

- Zagrebačka filharmonija, Dubrovački simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar HRT-a... Ja sam temeljito proučio povijest Ljetnih igara, pogotovo u godinama na koje ti koji "zamjeraju" aspiriraju. Ali, proučio sam i ekonomske i političke uvjete, kao i budžete. Koliko para, toliko orkestar!

•• Također, od 16. do 25. kolovoza uopće nema koncerta?! Zašto?

- Ima, taman usred navedenog termina - sjajan program velikog komornog sastava pomno probrana među dubrovačkim glazbenicima, 19. kolovoza. Nudio sam naslov "Svoj na svome" ali nije prošlo!

•• Što zamjerate odnosu dubrovačke politike prema kulturi i koje bi promjene uveli?

- Pa, u zadnje vrijeme vidim dobre pomake. Kao što sam rekao na početku, trenutno ima dosta dobrih glava na okupu koje mogu zajedno polučiti opipljive rezultate - nadam se da će se to zbiti dok sam i ja dijelom ove priče.

Želja zvana koncertna dvorana

•• Što mislite koja je glavna "kočnica" da Dubrovnik dobije koncertnu dvoranu i kakva bi ta dvorana trebala biti?

- Zapreke ne vidim! Potreba je velika, a dvorana bi morala biti prilagođena svim sličnim potrebama, istovremeno takva da se ne može upotrijebiti za naoko slične, a zapravo temeljno drugačije sadržaje.

•• Vaš prethodnik, bivši pomoćnik za

glazbeni program, Mladen Janjanin, malo ili nimalo se pojavljivao na koncertima tijekom Igara. Hoćete li vi biti "prisutniji"?

- Jeste li sigurni, možda je prorektor bio prisutan inognito? Ja ga poznajem ne samo kao profesionalca, nego i istinskog ljubitelja i uživaatelja umjetničkih doživljaja. Svakako, mene svi naši programi osobno zanimaju, pa ću gledati da budem što prisutniji... Samo da ne opteretim festivalski budžet preko mjere, poznato vam je da su izdaci na noćenja najteža stavka u tablici Ljetnih igara. To je, recimo, nešto što bi valjalo ublažiti. Ulaganje u smještajne kapacitete za potrebe Festivala bio bi krunski doprinos njegovoj budućnosti.

•• Koliko se kao pomoćnik za glazbeni program možete oduprijeti sustavu ili zamci po principu "ja ću tebe danas pozvati, a ti mene sutra pozovi na svoj festival"?

- Iako je tijelo slabo, duh je jak... Mislim da smo svi jednako misljenja kad se radi o javnim sredstvima. Uostalom, moj je kalendar dovoljno popunjen. I još u ljetnim mjesecima moram na koncerte.

•• Lani je koncert Bože Vreće bio jedan od najposjećenijih koncerata festivala. Hoće li ove godine biti sevdaha ili nečeg sličnog?

- Tražimo naš način da osuvremenimo otvorenost festivalskih programa publici. Jedna je stvar, međutim, presudna: učiniti naš temeljni program, koji je javna potreba u kulturi, primamljivim neočekivanom sloju publike; a ne mijenjati lice festivala da bismo ga bolje "utopili". Srž i okosnica su neupitni. Dubrovačke ljetne igre nisu mjesto eksperimenta, koncepta, šokiranja ili umjetničke izjave same po sebi... To je jedna gospođa od sedamdesetak godina, s kojom se ophodimo s pažnjom i poštovanjem. A mladom je neće učiniti puder, nego svježa krv, ali iste krvne grupe.

DUBROVAČKI SIMFONIJSKI ORKESTAR JE OŠTAO U NEDOREČENOM POLOŽAJU. NO, SVJEDOCI SMO UZDIZANJA ANSAMBLA, POSLUJE SE BEZ TRZAVICA

LICEMJERJE I GLAZBENI UKUSI

Izgubljeni senzibilitet

Mnogi su osudili preglasne "narodnjake" tijekom jedne svadbe na teraci Umjetničke galerije Dubrovnik u kolovozu prošle godine, mnogi osuđuju i novu radio postaju u Zagrebu koja pušta isključivo takvu glazbu, a onda sevdah do vrha ispuni Knežev dvor. Želim zapravo pitati - koliko je odnos prema glazbenim ukusima licemjerman i zašto se jedne "demonizira", a druge pozdravlja?

- Narodnjaci i sevdah nisu isto. Doduše, u donekle ste u pravu kad ih, u našem kontekstu, uspoređujete: orijentalni mošus koji u jednom nježno miri, a u drugom isparava u žestokom sintetiziranom obliku, očito svjedoče o

jednom dijelu naše vlastite izgubljene senzualnosti, pogažene mehanikom kulture u kojoj ljudski uradak jede čovjeka samog, ali i o nasilnom uobličavanju identiteta, koji je zelen i nepostojan i podložan brutalnim obratima mode, kao neko nezrelo čeljade. Nećemo tek tako naći odgovor na vaše pitanje, ali neka nam je na korist i to što Festival mudro, nekom svojom providnošću, upravlja raznim rukama što ga vode i, kad se nama čini da smo dio neke posve nove zamisli, on ipak, u nama tako žuđenom kontinuitetu, priča svoju vijugavu priču i dokazuje da je kultura najosjetljiviji i najvitalniji nerv društva.